

вони займають. Усі процедури покарання, усунення від посади і звільнення мусять визначатися відповідно до встановлених правил судової поведінки, рішення про дисциплінарне покарання, усунення від посади чи звільнення повинні бути предметом незалежної перевірки. Цей принцип може не застосовуватися до рішень Верховного суду або до рішень законодавчих органів, прийнятих при розгляді справ у порядку імпічменту або при дотриманні аналогічної процедури).

Отже вище зазначений принцип є багато складовим і дійсно є одним із основоположних принципів судоустрою та статусу суддів, а його порушення та обмеження може привести до зниження довіри до судових органів в Україні.

КІСЛИЦИНА І. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури

УЧАСТЬ ПРОКУРОРА В УКЛАДАННІ УГОД ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ В ПІДГОТОВЧОМУ СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ

Із прийняттям Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) у 2012 році у прокурора з'явилась можливість укладання угод про визнання винуватості із підозрюваним чи обвинуваченим. Прокурори активно використовують переваги даного процесуального інституту, серед яких основною є і зменшення навантаження на працівників прокуратури.

Згідно з отриманими статистичними даними із Звітів про роботу прокурорів за 2015 і 2016 роки, переважна більшість угод про визнання винуватості затверджується судом на підготовчому судовому засіданні. Так, наприклад, у 2016 році було ухвалено 6566 вироків на підставі угод про визнання винуватості на підготовчому судовому засіданні і 904 – у процесі судового розгляду, що складає відповідно 87,9% та 12,1% [1].

На жаль, в науковій літературі участь прокурора на та стадії підготовчого судового провадження при укладанні угод про визнання винуватості детально не досліджена. Однак, саме в підготовчому судовому провадженні суд може прийняти рішення про затвердження даної угоди. Для аналізу ролі прокурора в підготовчому судовому засіданні, слід розглянути, які дії відбуваються при підготовці прокурора до цього судового засідання. Так, якщо угоду про визнання винуватості було укладено під час до судового провадження, то відповідно до ст. 291 КПК України прокурор направляє до суду обвинувальний акт, до яко-

го додаються угода про визнання винуватості та реєстр матеріалів досудового розслідування, а також розписка підозрюваного про отримання копії обвинувального акту.

Важливо слідкувати за дотриманням усіх необхідних елементів процедури проведення підготовчого судового засідання. Слід наголосити, що прокурор, виступаючи певним гарантом дотримання прав і свобод людини і громадянина, повинен також приділяти цьому увагу, щоб жодні порушення встановленої процедури не мали місце, так як він зацікавлений в затвердженні тексту угоди про визнання винуватості судом на цій стадії, виходячи із мотивів процесуальної економії.

Суддя обов'язково перед ухваленням рішення про затвердження угоди про визнання винуватості під час підготовчого судового засідання повинен з'ясувати в обвинуваченого, чи цілком він розуміє положення ч. 4 ст. 474 КПК України. До того ж, законодавцем цілком передбачливо зазначено, що суд зобов'язаний переконатися у судовому засіданні, що укладення угоди сторонами є добровільним, тобто не є наслідком застосування насильства, примусу, погроз або наслідком обіцянок чи дії будь-яких інших обставин, ніж ті, що передбачені в угоді.

З метою перевірки добровільності та усвідомленості обвинуваченим укладення угоди суд зобов'язаний з'ясувати в обвинуваченого, чи розуміє він, що кримінальне провадження щодо нього може бути розглянуто у судовому засіданні, де обвинувачений буде мати весь обсяг прав, зокрема, допитувати під час судового розгляду свідків обвинувачення, подавати клопотання про виклик свідків і подавати докази, що свідчать на його користь [2, с. 342]. Прокурор також повинен слідкувати за тим, щоб суд роз'яснив особі: наслідки укладення угоди про визнання вини та обмеження її прав, які з цього випливають; характер обвинувачення, яке викладене в угоді і щодо якого особа визнає свою вину; конкретну міру покарання, передбачену за кримінальне правопорушення, яка погоджена сторонами, а також додаткові заходи, які будуть покладені на особу згідно з вироком суду (наприклад, згідно зі статтями 76, 77 КК).

Після здійснення цих дій, у підготовчому судовому засіданні суд має право прийняти одне із таких рішень: 1) затвердити угоду про визнання винуватості або відмовити у затвердженні угоди в разі встановлення підстав, передбачених ч. 7 ст. 474 КПК України, та повернути кримінальне провадження прокурору (якщо угоду досягнуто під час досудового розслідування) для його продовження, або призначити судовий розгляд для проведення судового провадження в загальному порядку. У разі необхідності (якщо суд має сумніви щодо відповідності угоди вимогам закону) затвердження угоди може бути перенесено на іншу дату. Якщо ж суд переконується, що угода може бути затверджена, він відповідно до ст. 475 КПК України ухвалює вирок, яким затверджує угоду, і призначає узгоджену сторонами міру покарання. Такий вирок має відповідати загальним вимогам до обвинувальних

вироків із урахуванням особливостей, передбачених зазначеною статтею 475 КПК України [3].

Слід звернути увагу, що суд не має права без мотивовано відмовити прокурору та обвинуваченому в затвердженні угоди про визнання винуватості, це можливо тільки за наявності встановлених законом підстав. Так, першою підставою є суперечність умов угод вимогам КПК України та/або закону. Така підстава наявна у випадку, якщо: угода укладена у провадженні щодо особливо тяжких злочинів; у провадженні бере участь потерпілий; фактичні обставини вчиненого правопорушення не відповідають кваліфікації кримінального правопорушення. Умови угоди визнаються такими, що не відповідають інтересам суспільства, у випадку якщо: ступінь та характер сприяння підозрюваного чи обвинуваченого у проведенні кримінального провадження не відповідає тому пом'якшенню покарання, яке просить застосувати прокурор; був відсутній суспільний інтерес у забезпеченні швидшого досудового розслідування; підозрюваним насправді не вчинялося жодних дій, спрямованих на сприяння кримінальному провадженню. Така підстава, як очевидна неможливість виконання обвинуваченим взятих на себе за угодою зобов'язань, застосовується у випадку відсутності в обвинуваченого постійного місця роботи, джерела доходів, майна або інших засобів для відшкодування заподіяної шкоди потерпілому. Щодо угод про визнання винуватості така підстава може застосовуватися у випадку, коли підозрюваний (обвинувачений) не може вчинити жодних дій щодо сприяння у розкритті злочину або повідомлення про осіб, які вчинили злочин. Фактичні підстави для визнання винуватості відсутні у випадку, коли зі сторони підозрюваного (обвинуваченого) мала місце само обмова або є наявним таке, що не піддається сумніву, алібі [2, с. 343].

Можна дійти висновку, що в процесі укладання угод про визнання винуватості на стадії підготовчого судового провадження прокурор відіграє важливу роль, адже він є і учасником даної угоди, і гарантом додержання законності при її укладанні.

Список використаної літератури:

1. Звіт про роботу прокурора за 12 місяців 2016 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112655&libid=100820
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 2 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг.ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 664 с.
3. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ 03.10.2012 № 223-1430/0/4-12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12>